

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2002

Nr. 53

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 25 april 2002

Samenvatting en conclusies

Van 6–13 maart jl. heb ik een bilateraal bezoek gebracht aan Brazilië. Ik werd vergezeld door een multi-sectorale bedrijfslevenmissie van ongeveer 20 bedrijven. In Brasilia, Sao Paulo, Belo Horizonte en Rio de Janeiro heb ik gesprekken gevoerd met nationale en deelstatelijke bewindslieden, o.a. over een aantal bestaande problemen op handelsgebied. In Brasilia heb ik twee verdragen ondertekend: het verdrag tot bevordering van samenwerking tussen de douanediens ten van onze beide landen en een verdrag inzake Sociale Zekerheid op grond van de Wet Beperking Export van Uitkeringen. Aan beide zijden is de intentie uitgesproken zich in te zetten voor vooruitgang in de EU-Mercosur onderhandelingen. Het bezoek heeft de bestaande goede relaties tussen de twee landen een extra impuls gegeven en het meereizende bedrijfsleven in staat gesteld nieuwe contacten op te doen en bestaande te intensiveren.

Verslag

Brazilië blijft een groei-economie en bewijst zijn veerkracht

De Braziliaanse economie presteerde in 2000 (economische groei 4,2%) en de eerste helft van 2001 (economische groei van 3,1% op jaarbasis) goed. Door de economische recessie in de wereld en met name de VS, de interne energiecrisis en de Argentijnse recessie heeft de economische groei voor heel 2001 1,5% bedragen (EIU- Economist Intelligence Unit). Voor 2002 wordt verwacht dat de economie licht zal aantrekken tot een economische groei van 1,8%. Ook zijn de verwachtingen dat het energietekort vooral dankzij uitbreiding van de opwekkingscapaciteit, afneemt. Voor de jaren 2003–2005 voorspelt de EIU een aanzienlijke stijging van de economische groei naar 4,2% in 2003 en 4,5% voor 2004 en 2005. De inflatie is als gevolg van een aanzienlijke waardedaling van de munt opgelopen van 6% eind 2000 tot 7.7% in december 2001. De «besmetting» door de Argentijnse crisis is beperkt gebleven mede

dank zij het kordate optreden van de monetaire autoriteiten en omvangrijke multilaterale en bilaterale steun.

Presidents- en parlementaire verkiezingen zijn voorzien voor 6 oktober van dit jaar (eerste ronde).

Nederland vormt voor Brazilië de derde exportbestemming terwijl wij in Brazilië, na de VS en Spanje, de derde buitenlandse investeerder zijn.

Brazilië staat al 4 jaar aan de top van de EZ-lijst van Opkomende Markten¹ als investeringsbestemming.

Doelstellingen van het bezoek

Hoofddoel van dit bezoek was om de goede bilaterale relaties te bestendigen. Het bezoek lag in de lijn van het bezoek van Premier Kok en mijzelf aan Brazilië in 1998 en het staatsbezoek van President Cardoso aan Nederland in 2000. Ook preludeerde het op mogelijke verdere wederzijdse bilaterale bezoeken in de komende jaren én de grootschalige viering van het 400-ste geboortjaar van Gouverneur Johan Maurits van Nassau in 2004. Het bezoek heeft meereizende bedrijfsleven in staat gesteld om op deze voor Nederland zo interessante en belangrijke buitenlandse markt de nodige contacten te leggen via goed voorbereide matchingsgesprekken.

Gesprekken in Brasília

Als eerste etappe van mijn economische missie naar Brazilië, bracht ik van 6–8 maart een bezoek aan Brasilia. Het bezoekprogramma omvatte gesprekken met Vice-President Maciel, Minister van Financiën Pedro Malan, mijn counterpart Minister Amaral en met de Minister van Buitenlandse Betrekkingen Lâfer. Dat alle geplande gesprekken doorgang konden vinden, in weerwil van een regeringscrisis die zich juist op het tijdstip van het bezoek voltrok (een belangrijke coalitiepartij dreigde uit de regering te stappen), kan opgevat worden als blijk van het grote belang dat ook aan Braziliaanse zijde aan het bilateraal overleg werd gehecht. De navolgende zaken kwamen aan de orde.

IBO

Bij bovengenoemde gesprekken heb ik gepleit voor een spoedige ratificatie van de bilaterale IBO, die al sedert 1998 door het Congres wordt opgehouden. Ik heb vooral het belang van een IBO voor het aanwezige grote investeringspotentieel vanuit het Nederlandse midden- en kleinbedrijf beklemtoond. Mijn gesprekspartners bevestigden dat belang en zegden toe te onderzoeken of en hoe bezwaren die het Congres heeft met betrekking tot een bepaling inzake compensatie van land bij onteigening, ondervangen kunnen worden.

Staal

Braziliaanse gesprekspartners spraken hun verontwaardiging uit over de onlangs door President Bush aangekondigde vrijwaringsmaatregelen voor staal. Ze beschouwden deze als protectionistisch en WTO-strijdig. De maatregelen beoogden de eigen, volstrekt inefficiënte staalsector in bescherming te nemen en de lasten daarvan op het buitenland, waaronder m.n. ook Brazilië, af te wentelen. Zelf had Brazilië een pijnlijke doch zeer succesvolle reorganisatie van de staalindustrie ondergaan. Het was onacceptabel dat deze thans zeer concurrerende industrie door dergelijke oneerlijke maatregelen werd getroffen. In reactie heb ik onderstreept dat de Nederlandse staalindustrie (Corus) zomede die van andere EU partners in precies hetzelfde schuitje zitten, en dat de Nederlandse regering evenals de EU zich zeer hadden ingezet om de VS-maatregelen te voorkomen. De Braziliaanse gesprekspartners lieten zich, naar verluidt op

¹ Zie EZ-publicatie van juni 2001: Opkomende Markten: Ontwikkelingen en perspectieven.

Amerikaans verzoek, niet uit over eventuele stappen die verder zouden gaan dan het thans gedane verzoek om bilaterale Braziliaanse-VS consultaties.

EU-Mercosur (Mercosul in Brazilië)

Door diverse van mijn gesprekspartners werd gewezen op het grote belang dat Brazilië hecht aan de Mercosur samenwerking, m.n. ook in het kader van de internationale onderhandelingen op economisch en handelsgebied. Allen achtten een EU-Mercosur vrijhandelsovereenkomst van groot belang. Van Braziliaanse kant werd wederom gewezen op het discriminatoire EU landbouwbeleid als voornaamste struikelblok. Door mij werd in dit verband de liberale positie van ons land onderstreept binnen de EU t.a.v. het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Beide zijden waren het er over eens dat gezorgd moest worden voor meer dynamiek in de EU-Mercosur onderhandelingen. Minister Láfer van Buitenlandse Zaken wees op de oproep van EU Commissaris Lamy tijdens diens recente bezoek aan Brasilia, tot «specificatie (van de beide onderhandelingsvoorstellen) en acceleratie (van de besprekingen)». Minister Láfer meende dat de a.s. EU-LAC conferentie van regeringsleiders in Madrid (17–18 mei 2002) moest worden benut om de EU-Mercosur onderhandelingen te versnellen.

Slepende kwesties

Ten aanzien van de reeds bij eerdere gelegenheden ook door de MP aan de orde gestelde kwesties: discriminatoire vuurtorenbelasting voor Nederlandse schepen, omzetbelasting voor de KLM, dubbele belastingen voor producenten van vloeibaar gas, waardoor belangen van Nederlandse bedrijven in Brazilië worden geschaad, zegde men mij toe versneld te zoeken naar een oplossing. Deze onderwerpen zullen worden opgenomen in een door mij met mijn counterpart overeen te komen gezamenlijk actieplan.

Actieplan voor nauwere samenwerking

Mijn collega minister Amaral pleitte voor een gezamenlijk actieplan om de samenwerking tussen de wederzijdse Ministeries van Buitenlandse Handel te intensiveren. Ik stelde voor dat vertegenwoordigers van beide ministeries op korte termijn bijeenkomen om een inventarisatie te maken, allereerst van uitstaande problemen en mogelijke oplossingen daarvoor, en daarnaast van bestaande activiteiten en nieuwe onderwerpen voor mogelijke intensievere samenwerking. Hierbij wordt gedacht aan samenwerking op bijvoorbeeld terreinen als wederzijdse handels- en investeringsbevordering, milieu en klimaat, energie, transport en logistiek, landbouw en toerisme. Amaral nodigde Nederland uit om met ideeën en een plan te komen om op korte termijn, b.v. binnen drie maanden, hieraan concrete inhoud te geven. Ik zegde toe om zeer binnenkort een eerste aanzet tot invulling van een gemeenschappelijke toekomstagenda te geven. Doel is om vóór 1 juli a.s. tot een wederzijds getekend gezamenlijk actieplan te komen.

Belastingverdrag

Met het voorstel dat ik namens minister Zalm deed tot herziening van het (verouderde) belastingverdrag hebben de Braziliaanse autoriteiten ingestemd.

Resterend bezoekprogramma

Aandacht voor MVO

In Sao Paulo heb ik tijdens een door de Banco Real (= ABN AMRO bank) georganiseerde bijeenkomst, waarbij ook vertegenwoordigers van NGO's

en Braziliaanse vakbonden aanwezig waren, een interessante discussie gevoerd over maatschappelijk verantwoord ondernemen in Brazilië.

Bezoek aan deelstaat Minas Gerais

Voor het eerst bracht ik ook een bezoek aan de vierde belangrijke deelstaat van Brazilië: Minas Gerais en zijn hoofd- en belangrijke industriestad Belo Horizonte. Een deelstaat ter grootte van Spanje en Portugal gezamenlijk met een bevolking van 16,5 miljoen en 10% van Brazilië's BBP. Tot nu toe was er geen Nederlandse handelsmissie in dit gebied geweest. De aanwezige Nederlandse bedrijven hebben daarbij goede contacten kunnen leggen met het bedrijfsleven uit Minas Gerais. Met de vice-gouverneur sprak ik af dat in het najaar een handelsmissie uit Minas Gerais Nederland zal bezoeken.

Rio de Janeiro

In Rio had ik gesprekken met de gouverneur en de deelstaatministers van Olie en Gas en van Buitenlandse Handel. Ook bezocht ik er, in het kader van MVO, een straatkinderenproject, dat uitgevoerd werd door een Nederlander. Van Shell do Brasil ontving ik een briefing waaruit bleek dat er voor het Nederlands bedrijfsleven volop kansen zijn om actief te zijn in de (offshore) olie- en gaswinning van deze deelstaat.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema